

Etički kodeks sudskih tumača

Autori: mr Milorad Marković i dr Velibor Korać
konsultanti Savjeta Evrope

Finansirano
od strane Evropske unije i
Savjeta Evrope

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implementirano
od strane Savjeta Evrope

Dozvoljena je reprodukcija izvoda (do 500 riječi), osim za komercijalne svrhe, pod uslovom da je očuvan integritet teksta, da se izvod ne koristi izvan konteksta, da ne daje nepotpune informacije niti na neki drugi način dovodi čitaoca na pogrešne zaključke o njegovoj prirodi, obimu ili sadržaju teksta. Izvor teksta je uvijek obavezno navesti na sljedeći način “© Savjet Evrope, godina izdanja”. Sve druge zahtjeve za reprodukciju/prevod dijela i cijelog teksta, treba uputiti na Directorate of Communications, Council of Europe (F-67075 Strasbourg Cedex ili na publishing@coe.int).

Svu ostalu korespondenciju koja se odnosi na ovu publikaciju treba uputiti na adresu Odsjeka za primjenu standarda u oblasti ljudskih prava, pravosuđa i pravne saradnje.

© Savjet Evrope, jun 2021. Sva prava zadržana. Licencirano Evropskoj uniji pod uslovima.

Izrada ovog dokumenta omogućena je uz finansijsku podršku Evropske unije i Savjeta Evrope.

Stavovi izraženi u ovom dokumentu ne predstavljaju zvanične stavove Evropske unije ili Savjeta Evrope.

Neke sugestije za izradu Etičkog kodeksa tumača i prevodilaca

O značaju profesije. Tumači i prevodioci imaju ključnu ulogu u obezbjeđivanju pravičnog suđenja, ostvarivanja osnovnih ljudskih prava, jednakosti pred zakonom i efikasnom postupanju organa u postupcima u kojima sudjeluju. Važan korak u regulisanju djelatnosti je ostvaren zakonodavnom intervencijom 2016. godine i poslovi tumačenja su sada cjelovito uređeni Zakonom o tumačima. Time se, između ostalog, doprinosi ostvarivanju efikasnosti i unaprijeđenju kvaliteta rada tumača, a zadovoljava javni interes da se jedna neadekvatno uređena pravna oblast jasno i potpuno reguliše.

Svaka profesija ima etički kodeks koji služi kao putokaz članovima te profesije. Tumači u tom pogledu ne treba da predstavljaju izuzetak. Tumači u svom radu treba da se pridržavaju određenih profesionalno etičkih standarda koji imaju veoma važnu ulogu u oblikovanju i sprovođenju njihovih aktivnosti i zadataka. Pravila etičkog postupanja su suštinski i neophodni element za vršenje poslova tumača. Jedinstvene i delikatne aktivnosti koje tumači sprovode obezbjeđuju, u krajnjem, ostvarivanje osnovnih prava i sloboda. Radi izbjegavanja grešaka koje su prisutne u svakoj djelatnosti važno je donošenje Etičkog kodeksa tumača, tj. predviđanje minimuma pravila i propisivanje esencijalnih principa profesionalnog ponašanja tumača.

Etički kodeks tumača uspostavlja osnovne vrijednosti djelatnosti koju obavljaju tumači koje su jesu i koje će biti suštinske za obavljanje njihovih poslova. On predstavlja temelj na kome treba graditi djelatnost, a takođe uspostavlja pravni okvir u kome se ta djelatnost preduzima. Tumači moraju kroz svoj etički odgovoran pristup razviti društvene funkcije kako bi onima koji ih angažuju, a u krajnjem i društvu pružili korist od njihovog rada. Primarna svrha Kodeksa je pružanje pozitivnog profesionalno-etičnog ponašanja. Njime se daje odgovor na pitanje kako se radi.

Poštovanjem Etičkog Kodeksa tumača čuva se priroda poslova koje tumači obavljaju. Njime se prevashodno ojačava integritet tumača i poboljšava percepcija javnosti u njihov rad. Ovaj skup principa i pravila ponašanja kojeg se tumači u obavljanju svoje djelatnosti trebaju pridržavati osigurava ugled tumača i povjerenje stranaka i pravosudnog aparata u njih. Dakle, cilj Kodeksa etike tumača je da ojača povjerenje klijentele, pravosudnih organa i javnosti u rad tumača; da osigura kvalitet prevodilačke djelatnosti; da očuva slobodu i ugled tumača; da spriječi neetičko, a da promoviše etičko ponašanje.

Za kraj, tradicionalno, profesije imaju strukovno udruženje. Te profesionalne organizacije brinu u prvom redu o očuvanju ugleda profesije, pravima i moralnom dignitetu njihovih članova, njihovim dužnostima da poslove obavljaju u skladu sa zakonom. Ni u ovom pogledu tumači ne treba da predstavljaju izuzetak. Udruženje tumača treba da ima za cilj očuvanje dostojanstva i ugleda struke tumača. Pored toga, bilo koji oblik udruživanja pruža mogućnost da svi članovi svojim aktivnim djelovanjem i zalaganjem doprinose unapređenju rada u struci.

Kao osnov za pripremu ovog Nacrta korišćen je *Berufs- und Ehrenordnung* iz 2014. godine njemačkog saveznog udruženja profesionalnih tumača i prevodilaca i Kodeks profesionalne etike evropskog udruženja sudskih tumača i prevodilaca – EULITA. U potrebnoj mjeri su preuzete (nekad izmijenjene, a nekad korigovane) norme iz Predloga koji je dostavilo Udruženje tumača. Nacrt Kodeksa tumača se sastoji iz četiri dijela. Prvo, nije rijetko da ova vrsta profesionalno-etičkih pravila sadrži Preambulu. Tako je u većini evropskih država i na međunarodnom nivou. Nakon Preambule i dva, manje-više, uobičajena člana, slijedi dio koji nosi naziv Osnovna načela, i to: načelo tačnosti, načelo kompetentnosti, načelo nezavisnosti i nepristrasnosti, načelo povjerljivosti i dužnosti čuvanja tajne i dostojnost. Treći dio se tiče odnosa tumača sa klijentelom, a četvrti na odnos tumača sa drugim tumačima.

ETIČKI KODEKS TUMAČA

PREAMBULA

Ovaj Etički kodeks se proglašava u uvjerenju da:

- se tumači u obavljanju svog posla moraju pridržavati visokih standarda profesionalnog postupanja i ponašanja;
- tumači moraju uvijek biti svjesni svojih obaveza i odgovornosti;
- tumači uklanjanjem jezičkih barijera imaju važnu ulogu u obezbjeđivanju jednakosti građana, fizičkih i pravnih lica u sudskim i drugim pravosudnim postupcima;
- da služi jačanju povjerenja klijentele i javnosti u djelatnost koju tumači obavljaju
- profesionalna etika tumača proizlazi direktno iz principa sadržanih u: Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima (1948) (članovi 1-11); Evropska konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) (Čl. 5 i 6); Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (2000/C 364/01), POGLAVLJE III (Čl. 20 – 21), POGLAVLJE VI (Čl. 47 – 50); Direktivi 2010/64/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 20. oktobra 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u krivičnim postupcima

Komentar:

Predlog je da Etički kodeks tumača ima Preambulu u kojoj će podsjetiti na značaj i uogu koji tumači imaju u društvu, naznačiti osnovne ciljeve i vrijednosti koje promovise Etički kodeks, pozvati se na odgovarajuće ustavne principe i relevantne međunarodne opšte akte. Ne ulazeći ovom prilikom u pravnu prirodu preambule, koja je inače sporna, ona će poput akata sa najvišim pravnim autoritetom, imati određeno pravno značenje i pomoći tumačenju odredaba Etičkog kodeksa, a praktikuju je i opšti međunarodni akti. Pored toga, neke norme iz Preambule su transponovane iz EULITA Kodeksa profesionalne etike i u određenoj mjeri nomotehnički korigovane.

Norme koje se tiču principa nezavisnosti i nepristrasnosti ne treba da budu sadržane u Preambuli, kako to stoji u Predlogu koji je dostavljen. Isto važi i za načelo povjerljivosti, odnosno na pravila koja govore o imaocima dužnosti čuvanja tajne i vremenskim granicama načela povjerljivosti tumača.

Treba razmisliti da li zadržati posljednji stav Preablule koji je, inače, sadržan u EULITA Kodeksu, a govori o izvoru etike tumača.

Značenje pojedinih izraza

Član 1

Tumači

Tumači su profesionalci, kvalifikovani za tumačenje i prevođenje govornog, pisanog i gestovnog jezika, lica postavljena rješenjem Ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa koja pružaju prevodilačke usluge.

Prevodilačke usluge	Usluge koje se odnose na ovjerene ili neovjerene pisane prevode, kao i usmene prevode (konsekutivne i simultane) sa stranog na crnogorski jezik i sa crnogorskog na strani jezik koje se pružaju klijentima, bez obzira na mjesto gdje se taj posao obavlja.
Klijent	Klijent je fizičko ili pravno lice, državni i lokalni organ, institucija, organizacija itd., bez obzira na mjesto gdje se taj posao obavlja, odnosno naručilac ovjerenih ili neovjerenih pismenih ili usmenih prevodilačkih usluga sa stranog na crnogorski jezik i sa crnogorskog na strani jezik.

Komentar:

Treba razmisliti o tome da li ovaj član zadržati. Ako se zadrži, treba razmisliti o mjestu koje norma o značenju pojedinih izraza treba da zauzme. Takođe treba vidjeti da li je proširiti u skladu sa EULITA Kodeksom koji određuje značenje „šaputanja“, konsekutivnog, simultanog, „međukulturalnog“ prevođenja/tumačenja.

Član 2

Postavljeni tumači, registrovani u registru tumača dužni su da se pridržavaju ovog Kodeksa.

Etičke i pravne obaveze tumača zasnovane su na potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, Ustavu, Zakonu o tumačima, Kodeksu profesionalne etike EULITA, Statutu Udruženja tumača Crne Gore i Etičkom kodeksu tumača.

Etički kodeks se tumači i primjenjuje tako da se na najbolji način ostvaruju ciljevi i štite vrijednosti iz Preambule i obaveze propisane Zakonom o tumačima.

Ako u Kodeksu ne postoji pravilo koje se na određeni slučaj može neposredno primeniti, Kodeks će se primijeniti u skladu sa smislom njegovih načela kao i sa standardima i najboljom praksom.

Komentar:

Stav 1. je preuzet iz EULITA Kodeksa profesionalne etike. Kodeks treba da sadrži izvor pravnih i etičkih pravila u hijerarhiji važenja i u hijerarhiji primjene. Pored toga, u st. 3 je zadržana norma iz Predloga, koja tretira jednu vrstu tumačenja. Stav 4. sadrži pravilo popunjavanja pravne prazine tumačenjem i konkretizovanjem normi. Načela ili principi zathijevaju konkretizaciju koja se vrši kroz norme određenije od samog načela. Takođe, treba napomenuti, krug pravnih normi koje konkretizuju bilo koje pravno načelo nikada nije zatvoren, nego je stalno podložan promjenama. Pored toga, pravno načelo nije nikada jedanko zbiru tačno određenog broja određenijih normi koje ga konkretizuju.

OSNOVNA NAČELA

Tačnost

Član 3

Prevod mora biti vjeran originalu i svaka poruka izvornog teksta/govora mora biti vjerno prenijeta.

Tumači poruku prenose u potpunosti, uključujući i vulgarne ili pogrdne primjedbe, uvrede i neverbalne elemente, kao što su ton i emocije govornika, koji slušaocima mogu da olakšaju razumijevanje. Ukoliko su izgovorene ili napisane očigledne greške ili neistine, tumači moraju vjerno da ih prenesu.

Prevod treba da zvuči prirodno, dok se originalna poruka ne smije iskriviti dodavanjem, izostavljanjem ili mijenjanjem izraza, objašnjenjima, uljepšavanjima ili parafraziranjem.

Sudski tumači koji nijesu čuli ili nijesu razumjeli ono što treba da prevedu (šta je govornik rekao), treba odmah da traže da se nejasni dio ponovi, preformuliše ili pojasni. Tumači moraju prihvatiti i bez odlaganja ispraviti svaku grešku u vršenju prevodilačkih usluga.

Komentar:

Prevođenje mora biti vjerno i svaka poruka izvornog teksta mora biti tačno prevedena. To treba dvojiti od doslovnog (bukvalnog) prevoda. Vjerno prevođenje podrazumijeva da se forma, ton i dublje značenje izvorne poruke prenese na način koji je razumljiv i u duhu jezika na koji se prevodi. U tom postupku ni jedna informacija se ne smije izostaviti ili pridodati. Prilikom prevoda se čuvaju svi elementi jezika sa kojeg se prevodi i poštuju pravila sintakse i semantike jezika na koji se prevodi. Prevod treba da zvuči prirodno, dok se originalna poruka ne smije iskriviti dodavanjem i izostavljanjem izraza, objašnjenjima ili parafraziranjem. Greške tumača treba da se isprave što je prije moguće.

Kompetentnost

Član 4

Tumač prihvata samo one poslove prevođenja koje je u stanju da obavi kompetentno, u skladu sa pravilima struke.

Tumač neće prihvatiti nijedan zadatak za koji nema adekvatno znanje (jezika ili onoga šta se prevodi), ili koji ne može obaviti na pravilan način (npr. zbog nedovoljnog vremena za pripremu zadatka).

Tumač je dužan da odbije prevođenje u slučajevima kada nije moguće njegovo obavljanje na profesionalan način, odnosno prevođenje koje prevazilazi njegove/njene tehničke i/ili jezičke sposobnosti, odnosno da odustane od već preduzetog prevođenja u ovim okolnostima i o tome obavijesti klijenta.

Tumači će odmah obavestiti klijenta, sud i/ili one koji njihove prijevode slušaju ili čitaju, o okolnostima ili uslovima koji sprječavaju obavljanje njihovog posla u skladu sa bilo kojim načelom ovog kodeksa, odnosno utiču na tačnost ili potpunost prevoda, uključujući iscrpljenost, nemogućnost da čuju (uključujući i tehničke probleme kao što su loš kvalitet zvuka ili nečitke fotokopije), postojanje leksičkih nedoumica u izvornom ili jeziku prevoda, nedostatak potrebnog poznavanja posebne terminologije ili nedovoljno poznavanje određenog dijalekta.

Tumač vrši odgovarajuću pripremu za preduzimanje radnji prevođenja, poštujući standarde struke, sa ciljem stručnog i kompetentnog obavljanja usluge.

Tumač je dužan da održava i povećava stručnost i kompetenciju stalnim unapređenjem svojih znanja i vještina usmenog i pismenog prevođenja, i nadograđuje poznavanje stručne terminologije.

Komentar:

Član 4. reguliše načelo kompetentnosti kao jedno od primarnih načela prevodilačke djelatnosti. Nepoštovanje principa kompetentnosti može imati za posljedicu imovinskopравnu odgovornost tumača. Pogrešnim prevodom tumač može klijentu prouzrokovati štetu koju će biti dužan da nadoknadi. Tumač pruža klijentu najbolji mogući kvalitet usluge, u okviru svojih mogućnosti. Tumač je dužan da prihvata poslove u skladu sa svojim znanjem i sposobnostima, kao i sa potrebama klijenta. Stav 2. je preuzet iz EULITA Kodeksa profesionalne etike, dok je stav 3. pomirio cilj norme iz Predloga sa nekim uporednim rješenjima. U stavu 4. je takođe nomotehnički prilagođena norma iz EULITA Kodeksa profesionalne etike koja govori o dužnosti obavještenja o preprekama i poteškoćama u stručnom i profesionalnom obavljanju prevoda. U 5. stavu je korigovana norma iz Predloga. Ona reguliše dužnost tumača da prikupi informacije koje će mu pomoći da odluči li taj zadatak može obaviti stručno i u potpunosti i da na osnovu toga donese odluku da li da ga prihvati ili ne. Posljednji stav reguliše dužnost stalnog stručnog i profesionalnog usavršavanja tumača, kao što su učestvovanje na skupovima, konferencijama, radionicama. Tumač svoju službu treba da obavlja stručno, sa znanjem za koje je stekao kvalifikacije. Princip kompetencije ne važi samo prilikom postavljanja tumača, već prati tumača sve vrijeme dok vrši poslove prevođenja. To podrazumijeva da tumač stalno unapređuje svoje poznavanje jezika, da se stalno informiše o oblastima u kojima tumači, da se upozna sa aktuelnim zbivanjima u oblasti prevođenja itd.

Nezavisnost i nepristrasnost

Član 5

Tumač je nezavisan i nepristrasan u svom radu.

Tumač treba da očuva utisak nezavisnosti i nepristrasnosti, da izbjegava kontakte sa klijentima, svjedocima, nosiocima pravosudnih funkcija, članovima njihovih porodica i prijateljima.

Tumači su dužni da obavijeste klijenta i/ili sud o eventualnom postojanju sukoba interesa.

Posao tumača je ograničen na prevođenje i tumačima je zabranjeno da daju savjete i da se, na osnovu informacija koje su dobili vršenjem prevodilačkih usluga, zalažu za bilo koju stranu ili treće lica. Tumači se uzdržavaju se od komentaranja onoga što prevode.

Komentar:

Član 4. reguliše jedan od osnovnih principa djelatnosti tumača. Tumači treba da budu nepristrasni i neutralni u svom poslu i ne samo to, već treba da u svakom trenutku očuvaju utisak nepristrasnosti i neutralnosti. Od tumača se očekuje da ostane nepristrasan u svakoj prilici, na poslovnom sastanku, konferenciji, seminaru, a naročito u postupcima pred sudom. Lični stavovi i mišljenja tumača ne smiju da utiču na obavljanje prevodilačkog posla. Stav 2. je dopunjen u skladu sa normom EULITA Kodeksa profesionalne etike. Norma iz stava 3. koja govori o dužnosti obavještenja o postojanju sukoba interesa je dopunjena u smislu da je adresat obavještenja sada i sud (EULITA). Kada se govori o sukobu interesa, treba imati u vidu da se zapravo radi o okolnostima usljed čijeg postojanja se rađa sumnja u u objektivno i nepristrasno postupanje. To su određene činjenice, svojstva ili odnosi vezani za tumača koji stvaraju sumnju u njegovu nepristrasnost. Nekada su to razlozi koji vezuju tumača za određene stranke, a nekada za posao koji tumač treba da obavi. Srodnički ili bračni odnos tumača sa strankom ili njegova ekonomska povezanost sa predmetom u kome postupa svojim intezitetom i prirodom opravdavaju sumnju u nepristrasnost i dovoljan su razlog da se odluči o izuzeću tumača u konkretnom slučaju. Postoje slučajevi lične (moralne) i ekonomske (materijalne) povezanosti tumača sa strankom ili predmetom koji znače razloge za izuzeće tumača u određenom slučaju.

Norma čl. 7 st. 2 Predloga nije jasna u dijelu „treće lice upućuju...“. U posljednjem stavu je dat pokušaj prilagođavanja norme iz EULITA Kodeksa profesionalne etike i Predloga. Cilj ove norme je ograničavanje tumača samo na svoj posao – prevođenje.

Povjerljivost i dužnost čuvanja tajne

Član 6

Tumač ima dužnost čuvanja tajne.

Tumač je dužan da čuva kao tajnu sve podatke i saznanja do kojih je došao u vršenju prevodilačke djelatnosti, bilo da su podaci i saznanja dobijena od klijenata ili na drugi način. Podaci i saznanja do kojih je došao u vršenju prevodilačke djelatnosti tumač ne smije da saopšti medijima, niti bilo kojoj instituciji, fizičkom licu, vladinoj ili nevladinoj organizaciji ili nekom drugom organu.

Obaveza čuvanja tajne postoji i nakon prestanka ili odustanka od prevodilačke usluge.

Tumač se oslobađa dužnosti čuvanja tajne u slučajevima propisanim zakonom. Informacije, podatke i saznanja do kojih je došao u vršenju prevodilačke djelatnosti tumač može saopštiti uz saglasnost klijenta, odnosno po nalogu državnog organa, u skladu sa zakonom.

Tumaču je zabranjeno ostvarivanje lične ili finansijske koristi od informacija koje su saznali u u vršenju usluga prevođenja ili tokom njegove pripreme.

Tumači čuvaju evidenciju o svim obavljenim prevodima i unose ih u Knjigu evidencije za tumače, kako je propisano Zakonom.

Komentar:

Povjerenje je jedna od glavnih odrednica posla tumača. Bez povjerenja tumači ne bi mogli kvalitetno i uspješno obavljati svoju djelatnost. Pored povjerenja pravosudnih organa tumač uživa i povjerenje stranaka koje ga angažuju. Klijentu koji traži prevodilačku uslugu vrlo je važno da zna da će izjave koje je dao tumaču ostati tajna. To je od značaja i za puno ostvarivanje interesa stranka, interesa eventualnih sudskih i drugih postupaka, ali i za pravilno obavljanje prevodilačkog posla. Obaveza čuvanja tajne proizlazi iz prirode djelatnosti tumača. Stoga je Zakonom o tumačima izričito propisana obaveza tumača da sa podacima o ličnosti do kojih je došao prilikom prevođenja postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, a sa podacima koji predstavljaju tajne podatke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka. Povjerenje između klijenata i tumača garantuje čuvanje tajnosti podataka prema svim trećim licima, organima i organizacijama koje nijesu učesnici postupka. Naročito se insistira na čuvanju privatnosti stranaka kad su u pitanju porodičnopravni i nasljednopravni odnosi.

Međutim, ovaj princip nije postavljen bez izuzetka. Zakonom ili voljom klijenata tumač može u određenim slučajevima biti oslobođen od dužnosti čuvanja tajnosti podataka. Štaviše, tumač ima dužnost da podatke koje je saznao u toku obavljanja prevodilačke djelatnosti pruži, u skladu sa zakonom, sudu ili drugom državnim organu pred kojim se vodi postupak. Ti podaci mogu se davati u skladu sa posebnim zakonima. Pored toga, dužnost čuvanja tajne se ne odnosi na informacije i podatke koji su inače u svakom trenutku dostupni trećim licima.

Dostojnost

Član 7

Tumači se u svim prilikama ponašaju profesionalno, učtivo i dostojanstveno.

Tumač je dužan da se za vrijeme obavljanja djelatnosti ponaša u skladu sa poštovanjem i povjerenjem koji se ukazuju prevodilačkoj službi. Tumač je dužan da u vršenju svoje djelatnosti i ponašanju čuva vlastiti ugled i ugled Udruženja tumača.

Od tumača se traži da ispuni svoju djelatnost sa integritetom, sa spremnošću i marljivošću i da se uzdrži od bilo kakvog ponašanja koje je u suprotnosti sa dostojanstvom struke. Zabranjeno je svako ponašanje koje diskredituje profesiju tumača i/ili Udruženje tumača.

Tumači su dužni da se pridržavaju zakonskih i podzakonskih akata koji regulišu vršenje djelatnosti tumača.

Komentar:

Dostojnost gereriše određeni spektar osobina koje tumač treba da posjeduje. Neke od njih su, na primjer: poštenje, dostojanstvenost, pravičnost, istrajnost itd. Dostojnost pored toga podrazumijeva i ponašanje u skladu sa ovim osobinama. Tumač treba da bude pravedan, svoju dužnost da obavlja profesionalno i nezavisno. On treba da bude slobodan u odlučivanju i sposoban da se odupre i da odolijeva ucjenama, prijetnjama i drugim atacima na njegovu ličnost i integritet. Tumač treba da se uzdržava od nedoličnih ponašanja ili ponašanja koja ostavljaju takav utisak.. Treba da bude nepodmitljiv i posvećen svom poziv.

Treba razmisliti da li posljednji stav ovog člana zadržati na ovom mjestu u krviru ovog načela.

ODNOS TUMAČA PREMA KLIJENTIMA

Profesionalni integritet

Član 8

Tumači u svim prilikama zadržavaju profesionalan pristup u ophođenju sa klijentom i uvijek se trude da pokažu profesionalnu uzdržanost.

Tumači svoju djelatnost obavljaju objektivno i po najboljem znanju i savjesti. Tumači u svim prilikama zadržavaju integritet i nezavisnost i ne dozvoljavaju da lični ili drugi interesi utiču na obavljanje prevodilačkih usluga.

Tumači prihvataju poslove samo za one jezike i stručne oblasti za koje imaju sposobnosti da povjerene zadatke izvrše u potrebnom kvalitetu.

Tumačima je zabranjeno da s namjerom prevode pogrešno. Tumači vode računa da ih dobro čuju i razumiju oni koji slušaju ili čitaju prevod.

Tumač će odbiti ili odustati od prevođenja u slučaju postojanja sukoba interesa, u slučaju da je prevođenje usmjereno na ostvarivanje nezakonitih ciljeva i u slučaju da uslovi rada, kapacitet tumača ili vremensko ograničenje sprječava završetak posla na kvalitetan način.

Tumači su dužni da poštuju dogovorene i predviđene rokove za završetak prevođenja. U suprotnom, tumač o tome blagovremeno obavještava svoje klijente kako bi preduzeli neophodne mjere.

Tumač je dužan da klijentu ukaže na greške ili dvosmislenosti koje utvrdi pri prevodu izvornog teksta.

Tumač ne smije naplatiti naknadu za prevođenje koja je viša ili niže od propisanih iznosa, niti stranci prouzrokovati nepotrebne troškove. Naknada mora uvijek da bude odmjerena i tumači imaju pravo prilikom određivanja njene visine uzmu u obzir imovinske prilike klijenta.

Komentar:

Prvi dio glave koja se tiče odnosa tumača i kjenata govori o profesionalnom integritetu. U okviru ovog dijela inkorporirane su nomotehnički prilagođene norme iz njemačkog Berufsordnung-a i Ehrenordnung-a (neke su bile sadržane u Predlogu) i iz EULITA Kodeksa profesionalne etike. Tumači prevodilačke usluge vrše slobodno, bez obzira na uticaje, zahtjeve ili pritisak. Podrazumijeva se da zahtjevi klijentele ne mogu da opravdaju kršenje Etičkog kodeksa, niti Zakona.

Nelojalna konkurencija

Član 9

Tumači su međusobno jednaki i međusobno se takmiče kvalitetom svog ličnog profesionalnog rada. Tumača treba da preporučuju stručnost i sposobnost koje je stekao svojim radom i ponašanjem.

Tumači mogu koristiti naučna zvanja i druge priznate titule ili svojstva. Klijenti se mogu navoditi kao referenca samo uz njihovu saglasnost.

Tumačima je zabranjen bilo koji oblik nelojalne konkurencije, a naročito:

- isticanje svoje ranije profesije radi pridobijanja stranaka,
- pretjerane, netačne i neobjektivne tvrdnje o svojoj ponudi, svojim kvalifikacijama i profesionalnom iskustvu,
- zabranjeni oblici oglašavanja i reklame,
- saopštenja za javnost sa propagandnim karakterom,
- omalovažavajuće primjedbe o radu drugih tumača,
- bilo koje vrste direktnog ili indirektnog vršenja pritiska,
- plansko nuđenje cijene niže od konkurenata, koja ne pokriva troškove, s namjerom da se konkurentima naudi ili da se oni istisnu iz angažmana.

Tumačima je zabranjeno sticanje koristi od povjerljivih informacija koje su saznali u vezi sa njihovim poslom.

Komentar:

O ovom članu je regulisana lojalna konkurencija, odnosno zabrana nelojalne konkurencije. Tumača treba da preporuče sposobnost, stručnost i povjerenje. Ove elemente treba da stekne svojim radom i ponašanjem, a zabranjeni su nedostojni načini pribavljanja stranaka. Norme Berufsordnung-a i Ehrenordnung-a Njemačke koje su bile sadržane u Predlogu, uz neke nove, sada su inkorporirane i nomotehnički prilagođene u Nacrt kodeksa.

MEĐUSOBNI ODNOSI TUMAČA

Kolegijalnost

Član 10

U cilju održavanja dobrih kolegijalnih odnosa, kao izraza međusobnog uvažavanja, tumač je dužan da se prema kolegama ophodi učtivo, s poštovanjem i uvažavanjem.

Tumači treba da podržavaju i podstiču stručno usavršavanje članova Udrženja tumača.

Kritika rada drugog tumača ne treba da bude oštra. Tumači su dužni da zadrže taktičnu uzdržanost kada procjenjuju rad svojih kolega.

Član 11

Načelo profesionalne saradnje

Tumač je dužan da kolegijalno saraduje sa drugim tumačima, da im pomaže stručnim savjetom, prenošenjem novonastečenih znanja, mišljenjem ili na drugi način. U cilju uspostavljanja i održavanja dobre profesionalne saradnje, tumač je dužan da preporuči drugog kvalifikovanog tumača, ukoliko nalog koji im je dat ne mogu prihvatiti ili izvršiti.

Članovi Udruženja smatraju svojim posebnim zadatkom podsticanje mlade generacije tumača. Tumači, koristeći mogućnosti Udruženja i lične kontakte, prenose znanja mladim koleginicama i kolegama, čime podstiču razvijanje sposobnosti za samostalni rad i preuzimanje odgovornosti.

Komentar:

Po ugledu na Berufs- und Ehrenordnung Njemačke zasebno je izdvojen dio koji se tiče međusobnog odnosa tumača i njihove profesionalne saradnje. Što se tiče međusobnih odnosa tumača, oni se zasnivaju se na dva ključna principa: kolegijalnosti i profesionalnoj solidarnosti i saradnji. Takođe, lojalnost u vršenju službe i van nje su odrednice međusobnog odnosa tumača. Uvažavanje ovih osnova u odnosima tumača sa svojim kolegama proizlazi iz potrebe očuvanja i podizanja ugleda Udruženja i poslova koje tumači obavljaju, što predstavlja zajednički interes svih tumača. U interesu je svakog tumača posebno i svih tumača zajedno da se međusobni odnosi zasnivaju na ovim polazištima.

STUPANJE NA SNAGU

Član 12

Ovaj Kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Napomena:

Zakon o tumačima, kao i Statut udruženja nedostatni su u pogledu uspostavljanja sistema etičke odgovornosti tumača (nužno je razlikovati osnove za razrješenje), nepredviđajući niti jednu odredbu kojom se ustanovljava nadležnost za donošenje Etičkog kodeksa tumača kao ni uspostavljanja komisije koja bi utvrđivala eventualne povrede Kodeksa. Ova činjenica ukazuje da bez statutarnog osnova, Kodeks predstavlja isključivo smjernice (priroda Kodeksa možda i odgovara karakteru Udruženja tumača) profesionalnog ponašanja tumača (korisne i u dijelu tumačenja nestručnosti i nesavjesnosti prilikom utvrđivanja osnova za razrješenje iz člana 15. Zakona o tumačima, jednako u formi smjernica), ali ne i osnov za utvrđivanje povrede pravila i načela Kodeksa.

Eventualne dopune Statuta u dijelu propisivanja nadležnosti Skupštine za donošenje Kodeksa i predviđanje Etičke komisije, stvorice uslove da se Kodeks primjeni u punoj mjeri, kroz normiranje procedure za utvrđivanje povrede Kodeksa, i u konačnom eventualno pokretanje postupka za utvrđivanje kršenja pravila i načela Kodeksa.

Treba, u dogovoru sa Udruženjem, normirati način na koji će Kodeks biti učinjen dostupnim javnosti.

Ovaj dokument je pripremljen uz finansijsku podršku Evropske unije i Savjeta Evrope.

Stavovi izraženi u njemu ne predstavljaju nužno zvanične stavove Evropske unije ili Savjeta Evrope.

Savjet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 47 država, uključujući sve članice Evropske unije. Sve države članice Savjeta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primjenu Konvencije u državama članicama.

www.coe.int

Zemlje članice Evropske unije odlučile su da udruže svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno su izgradile zonu stabilnosti, demokratije i održivog razvoja, zadržavajući kulturnu raznolikost, toleranciju i individualne slobode. Evropska unija poklanja posebnu pažnju razmjeni postignuća i vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.

www.europa.eu

Finansirano
od strane Evropske unije i
Savjeta Evrope

Implementirano
od strane Savjeta Evrope